

Otizm Spektrum Bozukluğu

Tarihçe, Yaygınlık ve Nedenler

Otizm Spektrum Bozukluğu

- OSB nöro-gelişimsel bir bozukluk ve bir özel eğitim kategorisidir.
- Otistik olarak da nitelendirilirler.
- OSB'na sahip çocukların genellikle;
  - başkalarıyla, özellikle de akranlarıyla ilişki kurmakta zorlandıkları
  - çeşitli takıntılara sahip oldukları
  - konuşmadıkları ya da alışılmadık biçimlerde konuştukları ve
  - günlük yaşamı sürdürmekte zorlandıkları gözlenmektedir.
- Bu çocuklar arasında benzerlikler kadar farklılıklar da bulunmaktadır.

Tarihçe

- Tarihsel gelişimi 70 yıllık bir dönemi kapsamaktadır.
- En yoğun gelişmeler 1980 sonrasında görülmüştür.
- «Otizm» terimi ilk kez İsviçreli psikiyatrist Eugen Bleuler tarafından 1910'larda kullanılmıştır.
- Yunanca'da benlik, öz, kendi gibi anlamlara gelen «otos» sözcüğünden türetilmiştir.
- Bleuler bu terimi dış dünyadan kendisini tümüyle soyutlamış bir birey için kullanmıştır.

Tarihçe 1940-50

- Otizmle ilgili ilk makale Leo Kanner tarafından 1943 yılında yayınlanmıştır.
- Makalede kendi hastası olan 11 çocuğun özelliklerini ayrıntılı olarak anlatmıştır.
- Bu çocukların «aşırı otistik yalnızlık» gösterdiklerinden söz etmiştir.
- «Erken infantil otizm» ifadesini kullanarak takıntılı davranışlar, iletişim sorunları (başkaları ile ilgilenmeme) ve aynılıkta ısrarcılık gibi özelliklerini tanımlamıştır.
- 1944 yılında ise Avusturya'lı Hans Asperger de otizmden bahseden bir makale yayınlamıştır.
- Makalesinde şimdi Asperger sendromu olarak bilinen durumun özelliklerinden bahsetmiştir.
- «Otistik psikopati» ifadesini kullanarak bu çocukların normal zekaya sahip ama sosyal beceriler açısından yetersiz ve sözel olmayan iletişim becerileri açısından sıra dışı olduğunu belirtmiştir.

Tarihçe 1950-60

- Nedenlere ilişkin açıklamalar olmuştur.
- Kanner kendi hastası olan çocukların anneleriyle olan gözlemlerinden yola çıkarak otizmin soğuk, ilgisiz ve entelektüel annelerden kaynaklanıyor olabileceği yönünde bir görüş öne sürmüştür.
- «Buzdolabı anne» kavramını kullanmıştır.
- Bettelheim ise daha da ileri götürerek otistik özelliklerin tümüyle patolojik annelerden kaynaklandığını öne sürmüştür.
- 1960'larda bu görüşlerin asılsız olduğu anlaşılmıştır.

Tarihçe 1960-80

- 60'larda aileler nedenlere ilişkin açıklamalara tepki olarak örgütlenmeye başlamıştır.
- 1965'de Amerika Otizm Cemiyeti kurulmuştur.
- İlk kapsamlı eğitim programları 60'ların sonlarında uygulanmaya başlanmıştır.
- Ivar Lovaas tarafından uygulamalı davranış analizine dayalı eğitim programları,
- Eric Schopler tarafından ise yapılandırılmış öğretime dayalı eğitim programları uygulanmıştır.

Tarihçe 1980-2000

- Tanılama ve tıbbi bakışın geliştiği yıllardır.
- 1980'de DSM-III'de yaygın gelişimsel bozukluk başlığı altında ayrı bir kategori olarak yer almış ve «bebeklik otizmi» olarak adlandırılmıştır.
- 1981'de Lorna Wing otizmin bir spektrum bozukluğu olabileceğinden ve Asperger Sendromunun da bu spektrumda yer alan bir kategori olabileceğinden bahsetmiştir.
- 1987'de DSM-III-R'de adı «otistik bozukluk» olarak değiştirilmiştir.
- Tanılanması için de 16 ölçüt belirlenmiştir.
- 1988'de Schopler ve arkadaşları tarafından «Çocukluk Otizm Dereceleme Ölçeği» yayınlanmıştır.

Tarihçe 1980-2000

- 90'lı yıllarda otizmin nedenlerine ilişkin kapsamlı çalışmalar yürütölmeye başlanmıştır.
- Bu projeleri yürötmek üzere çeşitli kurumlar ve enstitüler oluşturulmuştur.
- Tüm dünyada bu alanda gelişmeler gözlenmiştir.
- Türkiye'de de otizme ilişkin farkındalık çalışmaları başlamıştır.
- Ankara'da İlgı Otistik Çocukları Koruma Derneđi ve İstanbul'da Türkiye Otistiklere Destek ve Eğitim Vakfı (TODEV) kurulmuştur.

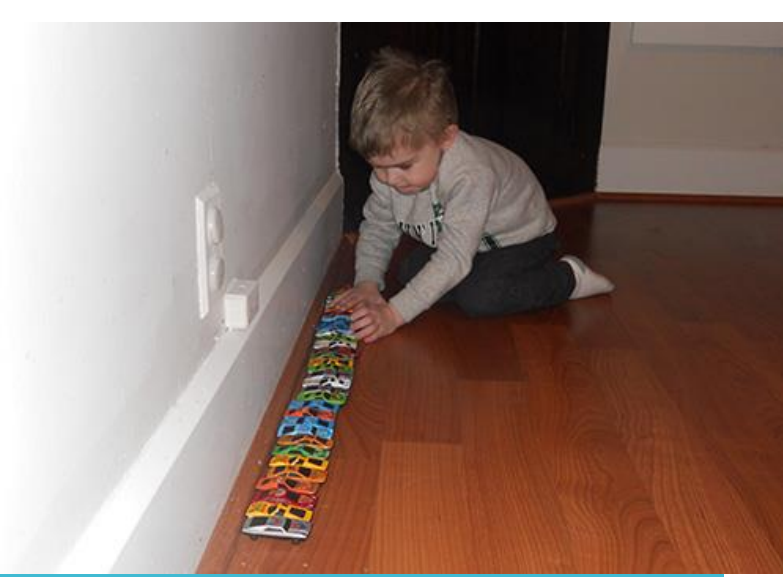
Tarihçe 2000'li yıllar

- Otizme yönelik müdahalelerin bilimsel dayanaklı uygulama yaklaşımı ile ele alındığı yıllardır.
- Müdahalelerin bilimsel dayanaklı olup olmadıkları değerlendirilmiştir.
- Bilimsel dayanaklara göre otizme yönelik tüm müdahaleler bilimsel dayanağa sahip olanlar, ümit vaat edenler ve bilimsel dayanaktan yoksun olanlar şeklinde gruplandırılmıştır.

OSB'ye ilişkin özellikler

- Otizm terimi zaman içerisinde yerini otizm spektrum bozukluğu terimine bırakmıştır.
- OSB terimi ileri düzeyde ve karmaşık bir gelişimsel yetersizlik anlamında kullanılmaktadır.
- ABD'de OSB'in görülme sıklığı:
  - 1985 yılında 2500'de bir
  - 1995 yılında 500'de bir
  - 2001 yılında 250'de bir
  - 2007 yılında 150'de bir
  - 2009 yılında 110'da bir
  - 2012 yılında 88'de bir
  - 2014 yılında 68'de bir olarak belirlenmiştir.

OSB'ye ilişkin özellikler

- OSB erkeklerde kızlara göre 4-5 kat daha fazla görülmektedir.
- Ancak kızlarda tablonun daha ağır seyrettiği gözlenmektedir.
- İleri düzeyde zihinsel yetersizliği olan erkeklerin sayısı ileri derece zihinsel yetersizliği olan kızlardan iki kat fazladır.
- %40'ında farklı düzeylerden zihinsel yetersizlik görülmektedir.
- Zeka testlerinde bazı alanlarda diğerlerine göre önemli ölçüde geriliklere rastlanabilmektedir.
- %40'ı sözel iletişim becerilerini kullanamamaktadır.
- Davranış sorunları çok sık rastlanmaktadır (örn., bağırma, ağlama, saldırganlık, öfke nöbetleri, tekrarlayıcı ve kendini uyarıcı davranışlar – parmak uçlarında koşturma, kanat çırpma, tabak çevirme, belirli sözleri tekrarlama vb.)

OSB'ye ilişkin özellikler

- %25 ila %40'ında epilepsi bulunmaktadır.
- %25'inde çeşitli mide-bağırsak sorunları bulunmaktadır.
- %50'den fazlasında uyku problemleri (uykuya dalamama, sık uyanma vb.) görülmektedir.
- %10'unda başka bir nörobiyolojik sorun da (örn., Frajil X) bulunmaktadır.
- %40 ila %70'inde eşlik eden bir psikiyatrik bozukluk vardır (örn., kaygı bozukluğu, dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu).

Olası Nedenleri

- Genetik
- Beyin yapısı ile ilgili bozukluklar
- Ailesel özellikler (ileri ebeveyn yaşı)
- Çevresel özellikler (besinler, toksinler, aşılar)

